

Ծ Ի Ծ Ե Ռ Ն Ի Կ

Պ ԱՆԴՈՒԽՑ ԺԺԺԺ, որ վերեւ
 Պատըլգամբն կը բառնա,
 Ամեն տառու երգելով
 Այն եղանակն ռզրակամ,
 Ինձի ձայնովդ իմէ կ'ազնա
 Ըսել, պանդուխտ ԺԺԺԺնիկ:

Մառացութեան մեզ մեծիկ,
 Քաղաւած լըքուած փետայեղ,
 Կու լաւ գուցէ լացնի վրայ
 Ամբոխբար աքիբիկի:
 Լաց քու ձայնովդդ աքիբար,
 Լաց, ո՛վ պանդուխտ ԺԺԺԺնիկ:

Այլ դու, ինչ մուշ բըլուտ,
 Վըստան եւ գեր փետայեղի,
 Լիմն ու զառվարը կ'անցնի,
 Օղբ ճիւղ կ'ընեն լիք,
 Օրն ի բուճ զիճ կ'անլուծ
 Գու ձայնովդ, ո՛վ ԺԺԺԺնիկ:

Ո՛ր եր ք' եւ ալ... կ'արգիւկ
 Մակայն այս ցած մեղ կ'ամբ,
 Ուր որ արեւ իրողար,
 Ուր որ օդն ալ զարկ եմ,
 Ուսկից քեզի ձայնս հաղկւ
 Կը հասնի, ո՛վ ԺԺԺԺնիկ:

Կը մօտեմայ սեպտեմբեր,
 Կը պտաբաստուի բազու զիւ.
 Դու հեռուար քեզիքներ
 Պիտի տեսնես. քու ձայնովդ
 Ողջունելով մար լեռներ,
 Մովեր, պանդուխտ ԺԺԺԺնիկ:

Եւ եւ ամեն տառուտ
 Բացած ալճերս արցունքի.
 Եղեմամբ մեզ եւ ձիւնի
 Երգըդ լըսել տի կարծեմ,
 Որով իբրեւ կ'ողբալցիս
 Ձայնովդ իմ, ո՛վ ԺԺԺԺնիկ:

Հողիւ վըրայ տի զըտես
 Խալ մը՝ երբոր գարուն գայ.
 Իրիկուան դեմ, ԺԺԺԺնիկ,
 Ժողովէ բերեղ ամբ վրայ,
 Ինձի մաղբի քու ձայնովդ
 Հանգիստ, պանդուխտ ԺԺԺԺնիկ:

Քարզմ. Հ. ԱՐԻՍՏ. ՔԱՍԳԱՆՏԻՆԵԱՆ

ԹՈՒՄԱՆՈՑ ԿՈՒՍՍԻ

ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԲԱՌԱՍՈՍՈՒԹԵԱՆ

(Շար. տես էջ 516)

Բ

ԳՆՈՒԹԻՒՆ ՍՈՒՑԱՎԱՅԻ ԲԱՐԲԱՌԱՆ

Ը

Ձայնախօսութիւն

(Lautlehre)

Ը ձայնին փոփոխութիւններն են.

1. Համբ և զրուած ը-երբ առհասարակ կը մնան. ինչպէս սանրման աննման. զրդագ՝ գդակ, զիկարկ. զըթխ, զըլու. իլըծօխը՝ դոխը. ընդրել՝ ընտրել, լոկել, գատել (քարեր, և այլն). ընգեր՝ ընկեր. ընդունել ընդունել. ընդանիք՝ ընտանիք. խըխըղղղանք՝ խղճմտանք, խիղճ մտայ:

2. Հին հայերէնի բառապարկն սպ-, սա-, և այլն՝ որ մեր արդի բարբառներուն մէջ (համեմատ թուրքերէնի) կը հնչուին ռսպ-, ռստ-, և այլն, Սուլավայի բարբառին մէջ (Գերմաներէնի և Ռումաներէնի համաձայն) ունին արագասա՛ն սպ-, սա-, և այլն հնչումը: Որինակ. սըաննէ՛ սպանանել. սըռննգ՝ սպռննգ. սլօմաքս կամ՝ սլօմախ՝ ստամոքս. սլօրազրնէ՛ ստորազրել. սըննէ՛ ստեղծել. սընտար՝ սկեսուր. սընտլ՝ եկեղեցական զգեստ, և այլն: 3 և 6 սկզբնատառերով օրինակներ չկան:

3. Մի քանի բաղաձայններով վերջացող միավանկ բառերը՝ արտասանութեան դիւրութեան համար աւելորդ ը կը ներմուծեն. այս բառերն են. սանդրը՝ սանար. դադրը՝ տադր. մանդրը՝ մանր. մեղրը՝ մեղր. ձանդրը՝ ծանդ (գծուար, յղի). Ղռադրը՝ դուստր. Ղրանճը՝ թանճը. քախքը կամ՝ քրախքը՝ քաղքը:

4. Բայց երբ այս բառերը հոլովուին, ածանցյունին կամ տառերու այնպիսի տեղափոխութիւն մը կրեն, որ նոյն ձայնաւորը մի քանի բաղաձայններով չձայնարարուուի, այն տառն ը-ը կը վերնայ: Այսպէս սանդրը՝ սանար, բայց սանդրնէ՛ սանարել. մանդրաքս՝

մանրուք. դրանքանայ՝ թանձրանալ. դրուսոյ՝ դուստր բառին տարբեր մէջ ձեւը:

5. Այլ և այլ պատճառներով ք աւելցած է նաեւ հետեւեալ բառերուն մէջ. գարբընել՝ գարթնուլ (ի քնոյ). արթընալ՝ գարթնուլ (մտօք). օջրօթ՝ ոչլոտ. դեղընառքոյն՝ գեղընութիւն. գըլընել՝ կըլուի. ուրբ՝ ութ (ինը), տասը և այլն թուականներուն նմանողութեամբ. յինքը՝ ի. յեղզը՝ յետոյ. երթընալ՝ երգնուլ. քաղթընել՝ պատառտուել. քանթընվել՝ պանուիլ:

6. Ը ձայնը հետեւեալ բառերուն մէջ յաջորդ վանկին ձայնաւորին նմանողութեամբ վերածուած է ա. ի, է, ու, օ: Այսպէս գռառնացել՝ գրուցել, խսսել. գօրօթ, գօրօթի, գօրօթից՝ կլոր, գլորել, կլորակ. ունգոս կամ ունգոզ՝ ընկոյզ. ջոննաշոյն՝ ճնճուկ. սորթօն՝ բարկանալ, սրտոտիլ. հաքարդ՝ հպարտ, բայց հրաքարդոյն՝ կարտաւթիւն. բիզգի, բիզգիկ՝ պզտի, պզտիկ. սիգի՝ սկիւ. ցիքի՝ վագ՝ մզ, ջրվաթ (անշուշտ նախապէս *յրեվադ):

7. Ը վերածած են ի-ի. վիւարել՝ վճարել. գիշլանալ՝ կշտանալ, յագիլ. յիւաի՝ ճրագ (պարսիկ և թուրք ձեւերուն ազդեցութեամբ) և ասոր հետեւելով յիւաիգալ՝ ճրագակալ. յիւաքալոյն կամ յիւաքալոյնից՝ ճրագալոյց:

8. Չռան և Չռառնող բառերը Սուշավայի բարբառին մէջ եղած են չռան, ցնվաճող:

Ի

Հայերէնի ի ձայնը հետեւեալ փոփոխութիւնները կը կրէ Սուշավայի գաւառաբարբառին մէջ.

1. Առհասարակ կը մնայ ի. — բառին սկիզբը. իմանալ՝ իմանալ. իմազոռն իմաստուն. իմացնել՝ իմացուցանել (կարգա իմացնել և ոչ իմացնել). ինը՝ ինն. ինկպէս՝ ինչպէս. ինքը՝ ինքն. ինկ՝ գին. իշիւն՝ համարձակիլ (իշիւն). իլիգ՝ իլ. — Բառի մէջ. քրիկց՝ քրիկ. գիկոս՝ գիկոյ, արբեալ. միխիւրարել՝ միթիւրարել. լալիկը՝ բանալի. լաթիկ՝ բաժին. Ղիւրար՝ տիպար, կեդարարանք. ճաղիգ՝ ծաղիկ հիւանդութիւն. քարթիլ՝ թարթիչք աչաց. յեղիլ՝ եղիւն. — Բառին ծայրը. աքի՝ աքի. ալլի՝ անաղի, անիլ. օրթօլարի՝ օրթուայրի. գախընկ՝ գալտնի. գալի՝ գարի. գիկնի՝ գինի. գօրի՝ գօտի. մարնի՝ մատանի. հայլի՝ հայելի:

2. Մի քանի մակբայներու կամ նախադրութեանց մէջ գրաբարի ի նախդիրը պահուած է, թէեւ երբեմն տեղափոխութեամբ. ասոնք են. ինկնալի՝ մինչեւ (ոմկ. ինչուան ի). գոարի՝ ի գուր, պորապ տողը. դէրի՝

դէպ ի. դէրիվար՝ դարն ի վայր. դէրիվեր՝ դարն ի վեր:

3. Եշտեալ ի ձայնը՝ երբ հետեւորդը ունի, կը վերածուի իր երկարաբարբառին. շեշտը մնալով միշտ երկարաբարբառին նախաձայն ի տարբեր լրայ. օրնակներն են. գիլը՝ գիլ. գիլըգ՝ գիլկ. գիլըք՝ գիլք, մատանա. յիլըր՝ լիլը. սիլըր՝ սիլա. խըլըիլըք՝ խնդիլք, աղաշաւք. յիլըիլը՝ երկիլ. Այսպէս են նաեւ քայներուն բոլոր — իր յանգող հրամայականները. ինչպէս նայիլը՝ նայեաց. հազալիլը՝ հազա. մրդիլը՝ մուտ. դեսիլը՝ տես և այլն:

4. Ի ձայնը կը վերածուի ք-ի հետեւեալ բառերուն մէջ. գըլիք՝ գիլիք. ցանդըզիկ՝ տանտիկին. ճըճալ՝ ծիծալ. և ասկէ՝ ճըճալ. դէ՝ ծիծաղել. հանդըքել՝ հանդիպել, դէպ լինել. լըզել՝ լիզուլ. ընկնել՝ իլանել. ընկնցնել՝ իլոցանել. իսկ լինել եղած է ըլլալ:

5. Հղովման կամ ածանցման ժամանակ ի ձայնին կորստեան օրէնքը կը գործադրուի շատ տեղ. օրինակ. մըրզվել՝ մտածել (միտք բառէն). ճիճի՝ ծիծ. սեռական՝ ճըճի. նայնպէս շարիկ՝ շապիկ. սեռ. շարգիկ. և այլն:

6. Իննսուն բառին նախաւոր վանկը լըն. լուեղով առաջ եկած է երանն. թէեւ մի և նոյն ժամանակ կ'ըսուի ինը: Ասոր հակառակ աւելորդ ի մը աւելցած է իվալ՝ գալ բառին սկիզբը:

7. Ե կամ է ունին հետեւեալ բառերը. գարմեր՝ կարմիր. գըլէք՝ կշիւ. իսկ դէգել՝ դիզել, դէգ բառին ձեւը անվթար պահած է. նմանապէս կ'ըսուի գեսագալար՝ կիսկատար և զերանալ՝ գիրանալ:

8. Սուշավացոց հիւրի՝ այժմ, Հիմա. հի. միգիլն՝ այժմու, Հիմակուտն ձեւերը իրենց ի ով նմանութիւն կը ցուցնեն արեւելեան, քան թէ արեւմտեան բարբառին հետ:

9. Իւ երկարաբարբառի մասին թէեւ չունինք բազմաթիւ օրինակներ, բայց գտնուած օտակաւթիւ. օրինակներուն համաձայնութենէն, սա մանաւանդ աւ, և երկարաբարբառներուն համաձեւութենէն կարող ենք հետեւցնել թէ այս երկարաբարբառն ալ կը կրէ ձեշտ այն փոփոխութիւնները, ինչ որ աւ, եւ: Այսինքն իւ (կարդա իառ=iu), իվ և իթ:

Առաջին ձեւը հաստատեղու համար ունինք քաղիլ՝ պատիւ. գըթիլ՝ կուի և աքնիլ՝ սղանի բառերը: Յայտնի կը տեսնուի թէ ասոնց մէջ Հին Հայերէնի իւ եղած է իւ(=iu) բառին ծայրը պանուեղուն համար:

Երկրորդ ձեւը կը հաստատեն հիվանդ՝ հիւանդ բառը, ինչպէս նաեւ վերայիշեալ երեք բառերուն յոյնակի ձեւերը. քաղիվներ՝ պատիւներ. գաիվներ՝ կուիներ. աքնիվներ՝ սղանիներ. եղալիքին մէջ ասոնք իրենց ի մասը

կը կորսնցնեն և կը լինին զրարարի պէս բազմի՝ պատուոյ, գրգռօ՝ կոռուով, և այլն:

Երբորդ ձեւը հաստատուելու համար օրինակ չունինք. Սուշափայի բարբառին մէջ դժբախտաբար գործածական չէ ազնոսացոյցանել բառը որ պիտի առնէր անշուշտ ազնիֆցընել ձեւը:

10. Ի՞նչ անկախ [?] բառի մէջ և բաղաձայնէ ստալ կը վերածուի ոչ ձայնին. սրինակներն են՝ հռաւել, հրեւել, ախոշ, ալիւր. արուն՝ արիւն, հարաշ, հարիւր:

11. Վերացական թիւն մասնիկը Սուշափայի հայ բարբառին մէջ կ'առնէ քոյուն ձեւը. օրինակ՝ քննարկուն՝ քննարկուն, հրարդուն. քոյուն՝ հպարտութիւն, և այլն, ճիշտ մեր զրական արտասանութեանց նման: Բայց այս քչ խումբին մէջ ք չի գատուիր երթար միանալուն բառին նախորդ վանկին, ինչպէս է մեր գրական արտասանութեանց մէջ, այլ միշտ անանկատ միացած կը մնայ յ կիսա-ձայնին հետ: Ըստ այսմ վերի բառերը պէտք է կարդալ բը-նո-քոյուն, հը-բար-դո-քոյուն և ոչ թէ քննար-քոյուն, հը-բար-դո-քոյուն, և այլն:

12. Նախաւոր ի-ի փոփոխութիւններ կը ներկայացնեն նաեւ հետեւեալ բառերը. իրեն՝ իւրեան, իրենց՝ իւրեանց, իրենք՝ իւրեանք, յիս՝ իւղ, եւղ, զեիս՝ գիւղ, զեղացի՝ գիւղացի, վաղը՝ վաղիւ. գիրագի՝ կիրակէ:

Ո

Ո գրին ձայնափոխութիւններն են:

1. Բառի մէջ առհասարակ կը դառնայ օ. Օր. բարպօր՝ բարգաւոր. գօխել՝ կոխել, գօրնէ՝ կորեակ բառէն. գօր՝ կող. խօրխա՝ խօրխա, խօշօր՝ խօշոր. առօղի՝ առօղի, ցօրեն՝ ցօրեան, ցօղուն՝ ցօղուն, քաղօ՝ քարօղ. փօր-ցի՝ փորձել. հեճիցօր՝ հեճեալուոր. ձաւփօր՝ ձաւապարհօրդ, և այլն:

2. Նոյն պարագային օ կը մնայ կամ ը-ի կը վերածուի յալորդ բառերուն մէջ. աղղրդ՝ աղտուն, մընըրդ՝ ամառող, ամաշուր. ափաքս՝ ափսոս. աորօղնի՝ բարկանալ, բայց սրղղրդ՝ բարկացող, սրտունի. բըխգ բողկ. բըր բոր. բըրբը՝ բորոտ. քիփը՝ թեփոտ. ֆըր՝ հորթ. խալիցիս՝ խաղող, գախնը՝ կախաղան (կախանել). քարձընըրդ՝ պարծող, պարծեակոտ. ֆըլս՝ հող. ֆըր՝ հոտ. մըմ՝ մոմ. խըմըր՝ խմոր. խըմըր խնձոր. քաղըրդնի՝ պատառտուն. հիփընըրդ՝ հիւանդոտ. գըղըր՝ կտոր. վըխը՝ ուղ. շնըրդ՝ շնորհ. շընըրդնալօր՝ շնորհաւոր. փըղգ՝ սաք. օղըրդ՝ ուլտո. փըլս՝ փոխ. փըր՝ փոր. սըխըր՝ խառոր. սալըր՝ սալոր. ջըրֆըր՝ լըհոր. բըրդ՝ պորտ.

վըրդ՝ որդն. վըրընը՝ որդոտ. վախըր՝ երկշտ, վախկոտ. գօխըրդն՝ կոխոտել:

Կարեւոր չեղաւ գտնել ձայնական օրէնք մը՝ որով սոյն ձայնափոխութիւնը կանոնի տակ մտնէր. դիտելի է միայն թէ —ոտ մասնիկը ամէն ժամանակ ազատ է ըր կամ օղ լինելու. բայց այսպէս չէ բառի կը արմատական —ոտ—ը, որովհետեւ թէեւ կան օրինակներ՝ ուր արմատական —ոտ եղած է —ըր, բայց կան նաեւ ստոր հակառակը ցուցնողներ. ինչ գործօղ՝ կորկոտ. խօղ՝ խոտ. գոդըն՝ կոտորել. հօղֆըրդն՝ հոտոտել, և այլն: Դիտելի է նոյնպէս թէ երբ բառին մէջ ը ձայնը կայ, անոր յալորդ ուն, ը-ի կը փոխուի. այս կը հաստատեն ջընոր, խաղոր, ջընորդ, խնէր, խմոր, խմոր բառերը: Թէեւ ասոնց հակառակ կան վըղնց՝ հմայեակ (վընց բառէն), ղըփօր՝ դժփօր. բըրդոր պղտոր բառերը, բայց ասոնք աւելի կամ նուազ ուսումնական բառեր համարուելու են:

3. Չոսմ՝ ծոմ. բառին մէջ ո փոխուած է ու-ի: Այս փոփոխութեան համար ուրիշ օրինակ չկայ: Ստամաքս բառին վրայ տես Ա. 5. Հոտոտել եղած է հօղֆըրդ:

4. Բառին սկիզբը ո—փ. ամբողջ օրինակներն են՝ օթօրն՝ ոլորել. օթօրնի՝ ոլորմել. օլխար՝ ոլխար. օլիլ՝ ոլլիլ. օրջօր՝ ոլլոտ. օսգի՝ սուկ. օսգօր՝ սուկը. օսգըրալ՝ սուկը. 2րած, (*սուկերած). օսգըրնի (*սուկերնի). օրլըսարի՝ որբեայրի. օրդի՝ որդի. քե օր՝ թէ օր, եթէ:

5. Բայց կան նաեւ մի քանի բառեր՝ ուր սկզբնաստ ո—փօ. ասոնք դիտնական ճամբով առաջ եկած պիտի լինին, որոնց ապացոյց կրնանք համարել նաեւ այն որ վերի բառերն մէջ քանին օ-ի հետ, նաեւ վո-ձեւն ունին: Բոլոր այս բառերն են. վօխըլ՝ ողբալ. վօջօրնի՝ ողորմել (քիչ գործածուած). վօխ՝ ողլ. և վօխընցնի՝ ողջացուցանել, վօխիլ՝ ոլլիլ, իրր ասական՝ անպալ, անպիտան. վօսգեղն՝ սուկեղն. վօսգի՝ սուկի. վօսգըրաճ և վօսգըրնի՝ սուկերել. վօղգ՝ սաք. վօղըրըլա՝ սոնալուալ (երկու շէտով). վօր՝ որ. բիփօր՝ թէ օր, եթէ. վօրք՝ նաք. վօրդ՝ որդն. վօրդնօր՝ որդնոտ. վօրդի՝ որդի:

6. Այժմ կը մնայ զննել ով ձայնին կրած փոփոխութիւնները. ընթերցողները արդէն գուշակած պիտի լինին թէ այս երկարաբան եւս վիճակակից է աւ, և, իս երկարաբաններուն, և կրնայ ունենալ օւ, օլ, օֆ ձեւերը:

Ասոնցմէ առաջինը յատուկ է բառակերպին. ինչպէս սօս՝ սով. հօս՝ հով (զով). հօս՝ ծով. ցօս՝ կով. նոյնպէս քօս՝ քով, առ երի. ցօցօս՝ կովով: Բոլոր գործիականները. հացօս՝ հացիւ, հացօղ. հաւօս՝ համով, համեղ. զիւնօս՝ ար-

բեալ (գինով). քարոս՝ բարեաւ. աշտրեքոս՝
ալեքրք, և այլն:

Երկրորդը կը գտնուի բառի մէջ ձայնա-
ւորի կամ հնչական բաղաձայնի քով. օր.
հովնայ՝ հովանայ (զովանայ). փողովնայ՝ փո-
ղովնայ. արկովանի՝ ամպհովանի. բոյորովի՝
բոյորովին. գովասանք՝ գովասանք. գովել՝ գո-
վել. — հոյովնալ ձեւեր՝ գովի՝ կովու. սովոս՝
սովու, սովով, և այլն. — տեղափոխուած և
զեղչուած ձեւեր. սորվել՝ սովորել. սորվող՝
սովորոյթք. խորվել՝ խորովել, և այլն:

Երրորդը կը գտնուի բառի մէջ խառ բա-
ղաձայնի քով. օրինակներն են հոֆցա՝ հո-
վացաւ (զովացաւ). զինծֆցա՝ գինովցաւ:

7. Հին հայերէնի —ոյ երկրարբառը ինչ-
պէս ուրիշ նշանակէ և Սուշակացոց բարբա-
ռին մէջ կը վերածուի ոչ: Որինակներն են.
անբամալագ՝ անդամալոյծ, անոչ՝ անոյշ,
Ասդաճո՝ Աստուծոյ, գռն՝ գոյն. իրգռն՝
երեկոյ. ունգռն՝ ընկոյզ. քոչ՝ թոյլ. լոս՝
լոյս. գարադ՝ կապոյտ. հորքոչ՝ հօրաքոյր.
չրգոչ՝ անոյթ. սորվող՝ սովորոյթք. գոչ՝
(ոչ)կոյզ. ուծ՝ ուծ. վարաքոչ՝ վարագոյր.
քոչա՝ քոյր:

8. Ուսումնական են հետեւեալ երկու բա-
ռերը՝ ուր ոչ—ոչ, հոչիս՝ յոյս. չիրաքա-
լոչից կամ չիրաքալոչիս՝ ճրագալոյց:

9. Ոչ բառին սկիզբը կամ մէջը՝ բաղա-
ձայնի քով, իսկ բառին վերջը առանձին՝ կը
մնայ ոչ, առանց բացառութեան. օր. աշունք
աշուն. դրոշաք՝ գուտար. օխրանառան՝ եռ-
թանասուն. ուշոռն՝ ութսուն. ուշացք՝ ու-
սէցք. շուն՝ շուն. հրգոչ՝ երկու. մեղոչ՝ մե-
ղու. սքեսոռք՝ սկեռուր. քոչոռն՝ բու. հերոս՝
հերու (անցեալ տարի). անասուն՝ անասուն
(թաշուն նշանակութեամբ պաշտուած). քոչիս՝
թուխ (գնչու նշանակութեամբ). նքոռն՝
իննսուն:

10. Ոչ ձայնաւորէ առաջ (հետեւաբար
բառի մէջ) կը գտնուի վ. Որինակներն են.
աղվիս՝ աղուէս. Ասված՝ Աստուած. գալիս՝
կուռել. լիվանայ՝ լուսանայ. չեզիլ՝ լեզուի.
գանգզդիլ՝ գանգատել (== ուրիշ). զրզվիլ
զգուռել. քաղոռն՝ պատուռել. քաղվազան՝ պա-
տուական. փոքրլիլվա՝ ոտնկուայ. ասոնց հա-
մեմատ նաեւ երեւիլ՝ երես առնել. քանկօր՝
բանուոր, գործաւոր. լիվազիլ՝ լուսացուիլ.
խաներվիլ՝ խառնուիլ. գրձիլ՝ կծուիլ. հի-
միզվան՝ հիմկուան. քիզվազան՝ պիտուա-
կան. շանկիլ՝ նշանուիլ. շանկօր՝ նշանուօր:

11. Այս վ իսկ բաղաձայնի քով կրնայ
ցնելով իր հնչականութիւնը՝ կը դառնայ ֆ.
Որինակներն են՝ քրքիլ՝ թթուել. ուրքիլնայ՝
թուել, կարծել. քորքիլ՝ թօթափել (թօթուել
ձեւէն). քրքիլ՝ քթուել. օնքիլ՝ ալիս, ընքուի

(յօնք—ուի). ինչֆանի՝ մինչեւ (ինչուան ի).
ջանցֆօր՝ ճանաչուոր (ճանչուոր):

12. Ոչ ջնջուած, աւելցած, բ—ի կամ օ—ի
փոխուած է հետեւեալ բառերուն մէջ. դըր-
գել՝ ուզարկել. ցըցընել՝ ցուցանել. ուրքիլնայ՝
թուիլ. ուրքոյս՝ ուր. չուքոչալոչիս՝ ճնշուել
կամ ճնձուղ. զըլիս՝ գլուխ:

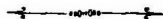
13. Չոռնա բառը (ինչպէս նաեւ ի Պօլիս)
կը հնչուի չոռնան:

14. Ու վերջացող բայերուն ձեւափոխու-
թեան վրայ տես քերականութեան բաժնին
մէջ:

0

0 ամէն դիրքի մէջ սնկոփոխ կը մնայ.
օր. օրաք՝ օտար. օնք՝ յօնք. հօհար՝ հօրեղ-
բայր. ամօք՝ ամսթ. օրդջալ՝ յօրանջել:

ՀՐԱՋԵԱՅ Յ. ԱՃԱՌԵԱՆ

ՏԱՆՈՒԷ

ԱՍՏՈՒԱԹԱՅԻՆ ԿԱՏԱԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

(Շաբ. տիս էջ 526)

ԶՈՐՐՈՐԴ ԵՐԳ

ԱՌԱՋԻՆ ՊԵՐՈՒՆԱԿ. ԼԻՄՈՍՈ

ԱՆՄԵՂԻ. ՆԱՀԱՊԵՏ ԵՒ ՆԵԱՆԱՌՈՐ ՄԱՐԿԻԿ

Ի ՈՐ քունը գրլուէս ցրուեց փարատեց
Ուժգին որոտում՝ մ', ու վեր ցատկեցի
Բռնի արթընցած մէկու մը նըման:

1. Որոտում. Ոմանք կը համարին զօխային
չլուկ մը, ճիշտու անհուն ժուորը, տ. 9: Ո-
մանք բնաւ նշանակութիւն չեն տար այս անց-
քին: Իսկ այլք ստոյգ որոտում մը կը կարծեն՝
որ տեղի ունեցեր է վերայիշեալ փայլակէն ետ-
քը՝ (Երգ. Գ. 154), և կը բացատրեն. «Դժոխքի
գաշար սարսափելի կերպով կը ցնչուի, կարմրա-
շուր փայլակ մը այն միջին օդը կ'ափօսէ, փե-
թողն զգալագուրկ կ'իյնայ, հրեշտակը կ'իջնէ,
գանիկա իւր ըզկկաց մէջ կ'առնէ, կը տանի